

Charakteristika okresu Přerov

Oblast Přerovska se rozkládá v centru Moravy na jihovýchodě Olomouckého kraje v oblasti soutoku řek Moravy a Bečvy. Na východě má okres Přerov společnou hranici s okresem Nový Jičín z Moravskoslezského kraje a s okresy Vsetín a Kroměříž z kraje Zlínského. Na severu hraničí s okresem Olomouc a na západě s okresem Prostějov. Část okresu tvoří úrodná rovinatá Haná, která pozvolna přechází v Moravskou bránu, střeženou z obou stran pahorkatinami Oderských vrchů.

Okres se rozkládá na území o celkové rozloze 854 km², a tou se řadí na třetí místo mezi všemi pěti okresy Olomouckého kraje. Na celkové ploše Olomouckého kraje se okres Přerov podílí 16,2 %. Z celkové rozlohy zaujímá zemědělská půda 68,8 %, podíl orné půdy na celkové rozloze je 56,1 % (orná půda se podílí na zemědělské půdě 81,8 %). Lesní pozemky tvoří 16,4 % z celkové výměry a nezemědělská půda činí 31,4 %.

Okres Přerov je okresem Olomouckého kraje s nejvyšším počtem obcí. Do katastrů přerovského okresu spadá 105 obcí, z nichž má 6 statut města (Hranice, Kojetín, Lipník nad Bečvou, Potštát, Přerov a Tovačov) a 3 městyse (Brodek u Přerova, Dřevohostice, Hustopeče nad Bečvou). Začátkem roku 2003 zanikly okresní úřady a samosprávné kraje se od té doby pro účely státní správy dělí na správní obvody obcí s rozšířenou působností (Hranice, Lipník nad Bečvou, Přerov), ty dále na správní obvody obcí s pověřeným obecním úřadem (Hranice, Kojetín, Lipník nad Bečvou, Přerov). V souvislosti s územní změnou Vojenského újezdu Libavá k 1. 1. 2016 vznikla na severu okresu nová obec Luboměř pod Strážnou. V celkem 105 obcích okresu má své trvalé bydliště necelých 130 tisíc obyvatel.

Sídlem okresu je jeho největší město a zároveň třetí největší město Olomouckého kraje, statutární město **Přerov** s více než 43 tisíci obyvateli, které je také jedním z důležitých železničních uzlů v zemi. Část historického jádra města je od roku 1992 městskou památkovou zónou. Historické centrum města se nachází okolo Horního náměstí, kde je možné prohlédnout si domy z 15. století. Poblíž centra se rozkládá Přerovský zámek, vybudovaný na místě

původního hradu, kde je nyní umístěno Muzeum Komenského. Ze zámecké věže dohlédnete až do městského parku Michalov, který se rozkládá na 17 ha a od roku 1992 je kulturní památkou. Městem protéká řeka Bečva, v minulosti sloužila jako dopravní cesta pro plavbu dřeva. Přestože byly obě části řeky ve třicátých letech 20. století takřka po celé délce zregulovány, Bečva neustále hrozí záplavami. Jedny z největších postihly město Přerov a okolí v červenci 1997.

Dále se můžeme projít národní přírodní rezervací Žebračka, která představuje unikátní zbytek původně rozsáhlých lužních

lesů údolní nivy Bečvy. Dřevinná skladba se v jednotlivých částech lesního komplexu liší, ale vcelku se blíží přirozené skladbě. Vyskytuje se zde mimo druhů v této oblasti běžných i celá řada zákonem zvláště chráněných druhů živočichů, a to bezobratlých i obratlovců.

Na severu města, v místní části Přerova, v Předmostí byla objevena rozsáhlá archeologická naleziště, z nichž nejstarší obsahují cenné nálezy z dob lovců mamutů. Dříve přírodní dominantou Předmostí bývala dvě návrší, která se vytvořila sprašovými nánosy (Hradisko a Skalka), dnes z větší části zaniklá díky průmyslové těžbě. 1. července 1960 se stala původní obec Předmostí součástí města Přerova. Od roku 2006 byla zprovozněna 8 km naučná stezka, jejíž součástí je památník lovců mamutů, kde byly na místě konzervovány nálezy kostí pravěkých zvířat v autentické vrstvě.

Druhým nejlidnatějším městem regionu jsou **Hranice** ležící v prostoru Moravské brány, převážně na pravém břehu řeky Bečvy. Město se nachází v prostoru, v němž se soustřeďují dopravní a inženýrské koridory na hlavním železničním a silničním tahu. Z historických památek si můžeme prohlédnout synagogu, židovský hřbitov, barokní kostel Stěti sv. Jana Křtitele, pozdně gotické městské opevnění, renesanční zámek (nyní městský úřad) nebo městskou radnici s gotickým sálem (nyní informační centrum). V současnosti mají Hranice 18 tisíc obyvatel.

V blízkosti Hranic se nachází obec **Teplice nad Bečvou**, známá svými významnými lázněmi specializujícími se na kardio-rehabilitaci klientů s počínajícími srdečně-cévními potížemi s důrazem na prevenci vzniku srdečních a mozkových příhod a klientů po kardiochirurgických a invazivních výkonech. V nedávné době zde byly otevřeny také solné jeskyně, které jsou vhodné pro léčbu astmatu a jiných plicních chorob.

Nedaleko se nachází Hranický kras s veřejnosti přístupnými **Zbrašovskými aragonitovými jeskyněmi** a Hranickou propastí. Jeskyně jsou nejteplejší v celé České republice s celoroční teplotou 14 °C. Byly objeveny v roce 1912 a pro veřejnost byly zpřístupněny od roku 1926. **Hranická propast** leží na pravém břehu řeky Bečvy v národní přírodní rezervaci Hůrka u Hranic v katastru města Hranice. První písemné zmínky o ní najdeme již v 16. stol. Na rozdíl od většiny krasových útvarů nevznikla leptáním vod prosakujících z povrchu, ale silnými výrony termálních minerálních pramenů z hlubin. Celková potvrzená hloubka suché i mokré části je minimálně 473,5 m, což z ní činí nejhlubší zatopenou propast světa. Geologové dnes odhadují, že by mohla dosahovat hloubky i přes 700 m, čemuž nasvědčují teplota a chemické složení vody v Jezírku.

Další zajímavou obcí se statutem města je **Lipník nad Bečvou**, jehož centrum je městskou památkovou rezervací. Je obklopeno středověkými hradbami se zachovanými baštami. Uvnitř centra jsou měšťanské domy s podloubími, dvě barokní kašny, mariánský sloup, dva židovské hřbitovy a radnice. V Lipníku má své trvalé bydliště 8 tisíc osob.

Tři kilometry jihovýchodně od Lipníku nad Bečvou, nad obcí Týn nad Bečvou, se rozprostírá mohutná zřícenina hradu **Helfštýn**. Rozsáhlé zříceniny jsou nyní postupně rekonstruovány, koná se zde řada kulturních a sportovních akcí. K nejznámějším patří setkání uměleckých kovářů Hefaiston, které se zde konají od roku 1982, nebo cyklistický závod Author Šela Maraton.

Čtvrté největší město v okrese **Kojetín** s 6 tisíci obyvateli, leží na důležité dopravní křižovatce (železniční trať mezi Přerovem a Brnem existuje již více než 130 let a trať Kojetín – Ostrava přes 110 let). Nejvýznamnějšími kulturními památkami jsou kostel Nanebevzetí Panny Marie, radnice z druhé poloviny 18. století, mariánský sloup, židovský hřbitov, židovská synagoga, která je snad nejstarší stavbou tohoto druhu v republice a mnoho dalších. Zajímavostí města je také bývalý zájezdní hostinec U zlatého křížku na náměstí, v němž v únoru 1849 Josef Mánes maloval hanácká děvčata.

Pátým nejlidnatějším městem je **Tovačov**, kde žije 2,5 tisíce obyvatel. Dominantou města je již z dálky tyčící se 96 m vysoká věž zdejšího zámku, přezdívaná „Spanilá věž“. Výstup na zámeckou věž s vyhlídkou do širokého okolí je nezapomenutelným zážitkem.

Samotný Zámek Tovačov byl založen ve druhé polovině 11. století jako útočiště lovců, později se změnil na chráněnou vodní tvrz. Největšího rozkvětu dosáhl zámek v průběhu 15. století, kdy měl celé panství v držení Ctibor Tovačovský z Cimburka. Na zámku jsou každoročně pořádány místní akce, např. Pálení čarodějnic, Májový jarmark, Noční prohlídky, Tovačovský portál – folkový festival, Tovačovské hody, Vánoce na zámku a samozřejmě jsou svatební obřady. V okolí Tovačova najdeme malebné rybníky a jezera, které se nachází jihovýchodně od města, nedaleko soutoku řek Moravy s Bečvou. Přírodní podmínky tohoto území tvoří příznivé prostředí pro řadu rostlin a živočichů, např. bobra evropského. Jedná se o Skašovská jezera, kterým tady nikdo neřekne jinak než Dombas. Jsou hojně navštěvována rybáři, probíhá zde těžba šterku a jsou vodárenským zdrojem. Rybníky na Tovačovsku byly obnovovány až po druhé světové válce. Postupně došlo k obnově čtyř rybníků, Hradeckého (154 ha), Kolečka (5,6 ha), Křenovského (16 ha) a Nákla (6 ha). Každoročně v polovině října se organizuje velmi oblíbený slavnostní výlov Hradeckého rybníka, na který do města přijíždí tisíce návštěvníků ze širokého okolí.

Do podvědomí většiny obyvatel České republiky se dostala obec **Troubky** díky katastrofální povodni, která obec a okolí postihla poprvé v červenci 1997, kdy bylo zničeno 150 domů a 9 lidí zde zemřelo. Jednalo se tak o nejhůře postiženou obec tehdejších povodní. Podruhé byla obec Troubky vyplavena v květnu 2010, tato katastrofa se tentokrát naštěstí obešla bez lidských obětí. Obec Troubky leží v oblasti úrodné Hané, v rovinné nivě řeky Bečvy, nedaleko soutoku řek Bečvy a Moravy. V obci má trvalé bydliště přes 2 tisíce obyvatel a tímto se Troubky stávají nejlidnatější obcí okresu Přerov (vyjma obcí se statutem města).

Celá oblast Přerovska je bohatá na přírodní skvosty, kterými se můžeme kochat v 1 národní přírodní památce (Zbrašovské aragonitové jeskyně), ve 3 národních přírodních rezervacích (Hůrka u Hranic, Zástudánčí, Žebračka), v 15 přírodních památkách (Kamenice, Lhotka

u Přerova, Malé laguny, Na Popovickém kopci, Nad kostelíčkem, Těšice, V oboře a další) a v 6 přírodních rezervacích (Bukoveček, Doubek, Dvorčák, Malá Kobylanka, Škrabalka, Velká Kobylanka). Na Přerovsku je evidováno 23 památných stromů, což je nejméně zaevidovaných památných stromů ze všech okresů Olomouckého kraje.

Ke sportovnímu vyžití návštěvníkům Přerovska slouží zejména sportovní centra, která většinou nabízí služby pod jednou střechou (bowling, sauna, badminton, různá aerobní cvičení, spinning, masáže a další). Samotné město Přerov je také jako město Prostějov vyhlášené svou tenisovou historií a současností, nedaleko centra naleznete velký tenisový areál s 25 kurty a mnoho dalších menších. Přerov je také znám mezi milovníky motorových sportů Přerovskou roklí, na které se konají česká i evropská mistrovství. Milovníci koupání mohou snad v každé obci navštívit plavecký areál, bazén, aquapark či rybník. Mezi známá přírodní koupaliště patří např. Laguna, které leží na okraji města Přerov na pravém břehu řeky Bečvy.

Milovníkům cykloturistiky a vyznavačům in-line bruslí oblast nabízí několik cyklotras. Nejznámější bude pravděpodobně Cyklostezka Bečva, vedoucí od Tovačova po břehu řeky Bečvy, přes Přerov, Lipník n .B., Hranice a dál.

Gastronomickými výrobky spjatými s oblastí Přerovska jsou zejména: Hanácká kyselka z Horních Moštěnic, pivo Zubr z Pivovaru ZUBR a.s. z Přerova, masné výrobky z firmy Váhala a spol. s. r. o. z Hustopečí nad Bečvou a mlýnské výrobky z firmy Mlýn Kojetín spol. s. r. o.

Zdroje dat: www.czso.cz; www.drusop.nature.cz; www.mu-prerov.cz; www.eklasa.cz, www.eagri.cz; www.tovacov.cz.